

Ingen ser sin trångsynthet

| av Klas Östman

När Montesquieu på 1720-talet lät fiktiva brev från persiska besökare spegla det franska samhället blev de låtsat förbryllade iakttagelserna synnerligen irriterande för många. Perspektivet utifrån tydliggjorde mycket som inte syntes inifrån.



FÖR DAGENS SVERIGE VORE några persiska brev rätt nyttiga. Trots att de flesta av oss numera har teoretisk tillgång till ett globalt meningsutbyte, är det vår egen dagspress och den statligt dominerade radion och televisionen som bestämmer debattens dagordning här hemma. Kanske i högre grad än på länge, dessutom: det finns fortfarande oberoende intellektuella, med egen förankring i ett internationellt samtal med andra ramar än det svenska, men de flesta svenska akademiker är snarare inkrokta statstjänstemän än andliga frifräsare, samtidigt som våra statliga myndigheter ombildas till propagandaorgan. Mot den bakgrunden är det kanske inte förvånande att det offentliga samtalet omfattar ungefär 3,6 grader av de möjliga infallsvinklarna, inte 360. Och det är därför tämligen egenartade förhållningssätt och reaktionsmönster kan bestå, utan egentliga ifrågasättanden.

DET TALAS, EXEMPELVIS, vitt och brett om barnens väl. Men när en barnpsykiatriker på bästa sändningstid i tv förra året påpekade för utbildningsminister Thomas Östros att det kort och gott är barnmisshandel att låta riktigt små barn vara så länge på dagis, som de ofta är i vårt system - då möttes detta obekväma konstaterande av fullständig tystnad. Vad hände med de larmande uppföljningsreportagen? Var befann sig landets undersökande journalister? Var de kanske upptagna med att hämta sina ungar efter sedvanliga 10-timmars dagisvistelser?

Vidare: alla motståndare till äktenskap mellan homosexuella anses styrda av gamla fördomar, men argumentet att syskon enligt samma logik borde få samma rätt avfärdas med avsmak som perverst, eller som ett

ovanligt lågt debattknep. Turkiets försök att kriminalisera otrohet karakteriseras som ett utslag av medeltida tänkande, fast det inte längre hörs några invändningar mot att vuxna människors frivilliga byten av sex mot konstanter blivit straffbart här. Handikappade ska vara lika berättigade och fullvärdiga medborgare, men "fri" abort är självklart viktigt för att mödrar inte ska tvingas föda dylika oönskade avkommor. Våra invandrartätaste förorter är på väg att bli helt laglösa, och under tiden diskuterar vi cykelhjälmstvång.

MEST MÄRKBAR BLIR insulariteten förstas när den konfronteras med utrikiska förhållanden. Högersnars valsegrar i andra länder förefaller alltid obegripliga för den som bara följt svenska mediernas rapportering, varför de endast kan förklaras med konspirationsteorier. Och ingen tycker att det verkar underligt, när etablerade kulturskribenter anser det självklart att deklarera sin avsky för Bushs USA i varje artikel, oavsett om ämnet är folkmordet i Darfur, antidepressiva mediciner eller svenska bilförarens olater (tre autentiska exempel ur DN).

UNDERLIG, NÄRMEST RUBBAD, anses istället den som protesterar mot tingens ordning, vilket ju blev utmärkt exemplifierat när Anders Ehnmark i början av året bekymrade sig över att Svensk Tidskrift blivit rena dårkastan. När konformiteten är lika självklar som omedveten, framstår avvikelser inte som intressanta variationer, utan som brott mot en högre ordning. Om trianglarna ville skapa sig en gud, skulle de förse honom med tre sidor, som en av Montesquieus perser uttrycker saken.

Det vore alltså bra om Svensk Tidskrift kunde fortsätta vara ett forum för avvikare, trots våra akuta ekonomiska svårigheter. I detta nummer är det skattetryckets inverkan på samhället som står i fokus; vi har också berett plats för Karl Magnus Johanssons skildring av hur den svenska högern påverkats av osvenska sätt att definiera politiska problem, liksom för Henrik Alexanderssons ifrågasättande av yttrandefrihetens begränsningar, medan Alexander Sanchez tillåts kritisera försiktighetsprincipen. Dårarna ylar på, till vidare. Lite understöd från Persien skulle dock vara välkommet.